

Pielisjärvi

Viekijärven kirkonkylän
vanha kalmisto.

M.F.F-1958 N:24/272 laap-9/6-58.
HIST.O5.105

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIALLINEN
ARKISTO

Kertomus fil.kand. Antero Sinisalon 28.5.-
30.5: 1958 Viekijärven kirkonkylään teke-
mästä virkamatkasta, jonka aiheena oli ole-
tetun ortodoksisen kalmistoalueen rauhoit-
taminen.

Kalmistoalue on Viekijärven kirkonkylässä keskeisellä paikalla. Se on lähellä kirkkoa ja vain n. 300 m päässä Lieksan ja Nurmeksen välisestä maantiestä. Viekijärvi eli Vieki on Pielisjärven emäseurakunnasta erotettu seurakunta.

Aloite alueen rauhoittamiseksi tehtiin yksityiseltä taholta vuoden 1957 lopulla. Ajatus sai arkkipiispa Hermannin kannatuksen, ja 12.5.1958 lähetti Lieksan ortodoksinen seurakunta asiaa koskevan kirjeen Muinaistieteelliselle toimikunnalle.

Saavuttuani Lieksaan neuvottelin ortodoksisen seurakunnan kirkkoheraan O.Tajakana kanssa asiasta. Esille tulleet seikat voi kiteyttää seuraaviksi tosiasioiksi. Aluetta oli ajateltu jossain vaiheessa uuden rukoushuoneen paikaksi. Tähän tarkoitukseen se olisikin ollut erittäin sopiva, mutta sen omistaja, Viekijärven työväenyhdistys, ei suostu muihin kuin alueen myyntiin. Vaadittua, kohtuuttoman korkeaa hintaa ei seurakunta kuitenkaan kykene maksamaan, joten tarvittava maa-alue hankittiin syrjemmältä. Seurakunta toivoo kuitenkin alueen rauhoittamista.

Matkustin sen jälkeen Mätäsvaaraan tapaamaan aloitteen tekijää apteekkari Ahti Lampelaa ja sieltä jatkoin Viekijärven kirkonkylään. Tutustuin siellä oletettuun kalmistoalueeseen ja haastattelin eräitä paikkakuntalaisia.

Alue on aivan Viekijoen äyräällä. Se on matala koivikkokumpu, jota nykyisin ympäröivät pellot. Joen ranta on törmämäinen. Pinta-ala on silmämäärin 1,3 ha. Maaperä on savihietaa, hiesumaata. Paikalla on ränssistynyt työväentalo ja katettu tanssilava. Alueen lounaisreunalla on rivi kaivettuja säilytyskuoppia, joiden katokset ovat nyk. luhistuneet. Myös eräitä myöhempiä kaivausten ja todenn. täytetään oton jälkiä voi

todeta. Käsitykseni mukaan on alueella hyvinkin voinut olla kalmisto.

Tärkeimpinä kalmiston olemassaoloa osoittavina seikkoina on esitetty: 1) Ympäröiviä peltoja muokattaessa, täytemaata kummusta ajettaessa ja todenn. myös em. kuoppia kaivettaessa on löydetty luita. 2) Nurmeslainen kotiseutututkija, lehtori Olli Koistinen on saamani tiedon mukaan tutkinut ~~aluetta~~ 20-luvun lopulla tai 30-luvun alussa ja pitänyt sitä kalmistona. 3) Paikkaa kutsutaan Kalmoniemeksi ja perimätieto tuntee myös nimityksen venäläisten hautausmaa. 4) Maininat Pielisjärven pitäjänhistoriassa ja käsitys siitä, että Vieki-järvellä 1600-luvulla oli ortodokseja ja tsasouna.

Alue on ollut varhemmin yksityisen talon omistuksessa (Mikkola), mutta myyty työväenyhdistykselle ilmeisesti jo vuosisadan alkupuolella. Sinne suunnitellaan uutta työväentaloa, johon tulee myös kellari-tiloja. Tarkoitusta varten on saatu jo lainoja, joten rauhoituskysymyksen ratkaisu lienee kiireellinen.

Tämän kauniilla paikalla sijaitsevan, mahdollisen kalmistoalueen rauhoittamiseen kannattaisi mielestäni pyrkiä. Asiakirjoista tai perimätiedosta ei saatane varmuutta kalmiston olemassaolosta. Pyysin kyllä apteekkari Lampelaa ja työnjohtaja Eskelistä, jotka tuntevat ja harrastavat kotiseutunsa historiaa, kokoamaan mahdollisia asiaa vahvistavia tietoja ja lähettämään ne museoon, mutta uskon, että täydellinen varmuus saadaan vain kaivauksella.

Hämeenlinnassa kesäkuun 4 p:nä 1958.

Aulis Suurisalo